

PROJECTE FINAL DE MÀSTER EN POLÍTIQUES
PÚBLIQUES DE SEGURETAT

**Protecció i detecció preventiva de la
violència masclista a Terrassa**

Autor del projecte: Frederic Viscarro Estellé

Director de Màster: Jaume Curbet

Tutora de projecte: Lola Vallès Port

Març 2008 – Març 2010

Índex

1. Introducció.....	3
1.1 Objecte: la violència masclista	3
1.2 Violència masclista com a problema de seguretat pública.....	4
1.3 Marc i perspectiva teòrica.....	5
2. Diagnòstic.....	6
3. Hipòtesis.....	9
4. Metodologia i polítiques públiques a Terrassa.....	9
5. Pla d'acció: sistema d'informació social.....	13
6. Contrast de les hipòtesis.....	17
7. Conclusions.....	17
8. Referències bibliogràfiques.....	20

1. Introducció

1.1.Objecte: la violència masclista

La violència masclista a Catalunya i a l'estat espanyol ha causat, en els darrers anys, alarma social en més d'una ocasió. De 1999 al primer trimestre de 2009 varen ser assassinades a Espanya un total de 610 dones per part de les seves parelles o exparelles.¹ Així durant l'any 2008 a Espanya cada cinc dies un home matava la seva parella sentimental; i actualment en tot el món, cada 18 segons una dona és agredida,² segons l'Organització de les Nacions Unides.

El Consell General del Poder Judicial (a partir d'ara CGPJ) en el seu informe sobre les morts violentes en l'àmbit de la violència domèstica i de gènere (CGPJ, 2008) assenyala que el 83,3 % de les dones mortes tenia o havia tingut alguna relació de parella amb el seu agressor. A Catalunya, la Conselleria d'Interior de la Generalitat de Catalunya xifra amb 12 dones les víctimes mortals per violència masclista durant el 2008.³ Segons dades de l'*Instituto de la Mujer*, en la seva última *Macroencuesta sobre violencia contra las mujeres* feta al 2006,⁴ el percentatge de dones considerades tècnicament maltractades a Catalunya era de 8'9% mentre que només assumien aquesta condició un 4%. Aquesta diferència del 4'9% és digna d'estudi en el moment que fa preveure que aquest any més del 50% de dones no denunciarien als seus agressors per no reconèixer-los com a tal o, tot i reconèixer-los, es negarien a acusar-los legalment del fet. Extrapolant les dades a la població femenina de Terrassa (102.576 a 1 de gener 2008),⁵ ens portaria a pensar que 9.000 dones aproximadament són susceptibles d'estar patint maltractaments físics i/o psicològics. Així, observem que les denúncies per violència domèstica durant el 2007 van ser 440.⁶ Atès que aquesta previsible situació pren dimensions inimaginables, ha de millorar la política pública de seguretat contra la violència masclista ja que aquesta aniria adreçada, en aquest cas hipotètic, ni més ni menys que a 9000 dones com a mínim i sobretot incidiria en més de 8500 dones que no denunciant renunciarien als serveis de defensa i protecció que ofereix l'administració.

---

¹ http://www.inmujer.migualdad.es/mujer/mujeres/cifras/violencia/muertes_tablas.htm

² *Informe mundial sobre la violencia y la salud: resumen*. Washington, D.C., Organización Panamericana de la Salud, Oficina Regional para las Américas de la Organización Mundial de la Salud, 2002.

³ <http://www.gencat.cat/interior/policia/violenciamasclista/dades.htm>

⁴ http://www.inmujer.migualdad.es/mujer/mujeres/cifras/violencia/macroencuesta_violencia.htm

⁵ Padró Municipal d'Habitants de l'Ajuntament de Terrassa

⁶ Memoria 2007 servei de via pública i policia municipal de Terrassa

Aquestes dades posen de relleu que la violència contra la dona és un problema greu en la societat espanyola i esdevé un problema de seguretat pública. En segon lloc, les diferències entre les dades, i aparentment les definicions de la violència masclista dels diferents organismes, indiquen que no s'ha arribat encara a un afrontament conjunt del problema.

Els estudis del CGPJ sobre les dones assassinades destaquen que els òrgans judicials no tenen cap tipus de constància de maltractament previ en el 80,7 % de les morts per violència domèstica i de gènere investigades.⁷ Així en aquests casos és poc probable que la mort en l'àmbit domèstic i de parella hagi estat conseqüència del primer acte violent. La violència masclista es caracteritza pel cicle de la violència conjugal, és a dir, que la gravetat i/o freqüència de la violència sovint augmenta durant una relació abusivaⁱ. Això indica que una gran part dels maltractaments es troba encara amagat i no ha emergit a coneixement públic.

La necessitat d'intervenir professionalment en la violència masclista està més accentuada pel tipus de violència, que és típicament repetitiva. Per a poder prevenir i intervenir és important poder valorar el risc de patir la violència masclista. (Dutton & Kroop, 2000)ⁱⁱ.

1.2. Problema de seguretat pública

La violència que pateixen les dones esdevé un fenomen que afecta totes les cultures, grups socials i edats d'arreu del món i, per tant, Catalunya no n'està exempta. Es tracta d'un fenomen universal que, fruit del sistema patriarcal, és present a gairebé totes les cultures i a tots els nivells socials i econòmics i està vinculat a les mancances de les nostres societats pel que fa a les cotes d'igualtat. La violència contra les dones és el resultat més greu d'unes relacions socials basades en la discriminació per raó de sexe.

Si la violència masclista és una greu vulneració dels drets humans bàsics de les dones i la definició actual de "seguretat pública" és aquella que la presenta com a les "actuacions dels poders públics adreçades a la protecció de les persones i béns davant possibles agressions d'origen humà o natural i que comprèn les mesures de prevenció i protecció eficaces en l'assegurament dels drets i llibertats dels ciutadans i

---

⁷ Anàlisi sentències dictades pels Tribunals del jurat i per les Audiències provincials 2007 <http://www.poderjudicial.es/>

de les ciutadanesⁱⁱⁱ, la violència masclista, doncs, esdevé un objectiu prioritari per a les polítiques públiques de seguretat en un Estat de dret.

Així doncs, en el cas de Terrassa estan sent eficaces i eficients les polítiques públiques implementades per reduir i minimitzar la violència masclista?

1.3. Marc i perspectiva teòrica

Després de buscar i analitzar algunes lectures sobre la temàtica que ens ocupa amb l'objectiu de generar un marc teòric que contempli tots els aspectes relacionats amb aquest problema de seguretat i orienti la proposta d'intervenció en aquest àmbit, destaco que l'estudi sistemàtic de la violència contra les dones, així com l'enfocament de gènere a l'estudi de la violència s'inicia a Canadà, EUA i Anglaterra.^{iv} Avui constitueix un camp d'estudi cada cop més freqüentat des de diferents disciplines per raons polítiques i teòriques. En primer lloc, la investigació feminista ha estat tant estretament lligada a l'acció social i política, que les necessitats d'aquesta acció han acabat determinant la línia a seguir en termes d'investigació. D'altra banda es considera, que és amb l'anàlisi de la violència exercida contra les dones com es pot observar d'una forma més clara les dimensions de gènere de la violència.

A l'hora de portar a terme una revisió de les línies d'investigació desenvolupades, podem diferenciar entre estudis que han centrat l'anàlisi sobre els aspectes psicosocials del problema (prevenció i intervenció, situacions de risc) dels que ho han fet sobre els aspectes legislatius de la violència masclista (polítiques públiques, dret penal).

És en l'àmbit de la prevenció, detecció i intervenció on existeix un ampli consens acadèmic en el fer visibles aspectes com el de la percepció de la seguretat, el de la inseguretat, la vivència de la por i/o el del perill. Fer visibles aquests aspectes a partir de les variables de gènere, ens permet obtenir una perspectiva més ajustada a la realitat i a les veritables condicions de vida tant dels homes com de les dones. També quan parlem de vivències en masculí o en femení sorgeixen àmbits de reflexió i actuació que haurem d'incloure en els plantejaments teòrics d'allò que entenem com a seguretat pública. No existeix una seguretat neutra (Naredo, 1998)^v i universal. Les experiències vitals, la subjectivitat, la por, la sensació d'inseguretat són diferents per a les dones i pels homes (Stanko,2000)^{vi}. Des de la mateixa concepció de l'espai en funció del gènere fins la vivència i la definició del risc objectiu i subjectiu o les

sensacions de seguretat i d'inseguretat. Així la violència masclista es fonamenta en les normes i valors socioculturals que determinen l'ordre social establert (Lorente, 2001)^{vii}.

Sobre els aspectes legislatius trobem diversos estudis destacats al respecte. Uns posen de manifest que la visualització de la gravetat del problema passa per ser reconeguda pel seu nivell de càstig (Lorenzo, 2003)^{viii}. Altres revisen i aporten propostes de millora pel compliment de la legislació vigent en matèria de violència contra la dona (Aranda, 2006)^{ix}. La contradicció s'esdevé quan qualsevol mesura que defineixi l'èxit ho faci per com s'incrementa la grandària del problema (promoció de la denúncia), aquesta no pot tenir cap valor a llarg termini, però alhora la voluntat política i el pressupost en qualsevol política pública ve determinada per la quantificació de casos i en aquest cas concret, per les dificultats històriques per identificar les vulneracions de drets de les dones. Sigui quina sigui la interpretació més encertada, desconeixement o opció, adreçar un missatge a totes les dones que acudeixin al sistema penal presenta riscos (Larrauri, 2007)^x.

Així penso que podem considerar i utilitzar les polítiques de prevenció social com a polítiques de seguretat que amplien l'àmbit del control policial i de la vigilància administrativa de determinades zones i barris, podent identificar d'aquesta manera les zones amb una concentració elevada de persones dependents o en risc (Wacquant, 2000)^{xi} tot i què possiblement aquesta visió però, porta amb ella mateixa un estigma i contradiu, almenys en principi, l'universalisme dels drets socials quan sota l'etiqueta de la lluita contra el delictes és més fàcil obtenir recursos en una zona considerada d'alt risc pel que fa violència i criminalitat.

2. Diagnòstic

Pel que fa a la normativa estatal, la Constitució espanyola de 1978 proclama, com un dels valors superiors de l'ordenament jurídic, la igualtat (article 1) i el dret a la vida i a la integritat física i moral de les persones, sense que en cap cas puguin ser sotmeses a tortures ni a penes o tractes inhumans. Aquests drets vinculen a tots els poders públics, els quals tenen l'obligació d'adoptar mesures d'acció positiva. Al seu torn, els articles 10.2 i 96 de la constitució vinculen normes relatives als drets humans i les llibertats fonamentals de conformitat amb els tractats i convenis internacionals ratificats i consideren que aquests tractats vàlidament celebrats i publicats oficialment formen part de l'ordenament jurídic intern. Segons la *Llei del dret de les dones a eradicar la*

violència masclista, aprovada pel Parlament de Catalunya el 16 d'abril de 2008, s'entén per violència masclista aquella violència que s'exerceix contra les dones només pel fet de ser dones. Es dona en forma d'abusos psicològics, físics, econòmics o sexuals i en els àmbits de la família, la parella o exparella, laboral o sociocomunitari (Mutilació genital femenina, matrimonis pactats, prostitució forçada, agressions sexuals, etc.) Aquest nou text integral concedeix molta importància a la prevenció i subratlla les mesures de sensibilització, prevenció i detecció precoç com a principis fonamentals en l'eradicació d'aquesta problemàtica i va més enllà de circumscriure-la en l'àmbit familiar. Tanmateix el Codi Penal Espanyol aprovat per la Llei Orgànica 10/1995, de 23 de novembre no reconeix la violència masclista com a tal sinó la *violència domèstica* com la que s'exerceix en l'àmbit entre persones que tenen vincle de parentiu i que tant poden ser homes com dones. És un fet i una evidència però que la majoria de víctimes en aquest àmbit són dones. Així va ser la Llei 1/2004 de protecció integral contra la *violència de gènere* la que va posar de manifest la violència que pateixen les dones en l'àmbit de la parella o exparella. Penso doncs, que és necessària la diferència i la importància de la definició masclista, alhora que engloba totes les conductes de domini, control i abús de poder dels homes sobre les dones que destrueixen vides i impedeix el desenvolupament dels drets, la igualtat d'oportunitats i en definitiva, la llibertat de la dona.

Quant a la inseguretat que genera la violència masclista, en la seva vessant objectiva, s'observa que no afecta de la mateixa manera segons gènere, en el moment que el risc i vulnerabilitat davant d'aquesta problemàtica rau en el fet de ser dona i en el tipus de relació d'aquesta amb els homes. Les mateixes diferències de gènere, afecten la manera de percebre els avantatges de sentir-se segur. En la dimensió subjectiva, en canvi, la por percebuda en aquest cas, és difusa i inferior socialment al risc real. El seu esquema explicatiu té a veure amb el tractament per part dels mitjans de comunicació, les experiències personals i els patrons culturals.

Especialment en aquesta problemàtica, els mitjans de comunicació han ajudat a determinar quines conductes individuals i col·lectives són considerades intolerables per part de la comunitat, fent visibles determinats comportaments i situacions culturalment admeses en l'àmbit privat, arribant a convertir-se amb l'ajuda del debat social, en un problema públic de seguretat. Els mitjans han servit d'altaveu per a les campanyes publicitàries contra la violència masclista on s'informa primer a la víctima de la protecció oferta des de l'administració i últimament també a l'agressor, de les conseqüències que tenen els seus actes. Tanmateix, la demanda d'espectacularitat

per part de l'audiència imposa als mitjans de comunicació, sota criteris economicistes, atendre els successos més dramàtics i impactants abans que informar de la progressió dels riscos que afecten a aquest problema. Els mitjans acostumen a prioritzar l'atenció d'emergències i a silenciar la necessitat d'alterar les causes que poden desembocar en conflicte. Aquesta dinàmica dels mitjans de comunicació té la seva vessant global i la seva vessant local, a l'hora de generar inseguretat. En aquesta línia, el Consell de l'Audiovisual de Catalunya acaba de presentar un document amb quinze recomanacions sobre el tractament de violència de gènere en els programes informatius i d'entreteniment dels mitjans de comunicació,⁸ i en aquest, hi destaca positivament la disminució de l'agressió com a focus de la notícia i l'augment de la crònica judicial i de les actuacions públiques.

Costa creure que el túnel de la violència masclista té alguna sortida però s'observa alguna llum entre la tràgica boira que enfosqueix el camí obert el 2004 per la *Llei Integral contra la violència de gènere*. Fins l'aprovació d'aquesta llei, aquesta violència havia estat generalment acceptada per una gran part de la societat (tolerància social), i així, en una relació de parella basada en el desequilibri de forces, el clima de violència guanyava intensitat disminuint la resistència de la dona. Aquesta violència alhora buscava l'acceptació del fet en si, en el moment que l'agressor creia (i alguns encara ho creuen) que estava legitimat i li estava permès per a mantenir l'ordre familiar i social. Per tant crec, que majoritàriament, la dona que s'explicava aquesta violència, la racionalitzava i la normalitzava, al mateix temps que la societat reaccionava apartant de la vida pública uns fets inadmissibles des de qualsevol punt de vista. Mentrestant la dissonància cognitiva (manipulació de la realitat de l'entorn per evitar sentiments incongruents, inadmissibles, desagradables o dissonants) de moltes víctimes i de molts espectadors/es del delictes, continua en certa manera. No obstant, penso que sí que s'ha aconseguit un canvi d'actitud sobre el responsable de la mateixa violència. Afortunadament la intensitat de la condemna social sobre l'agressor augmenta cada cop més.

Per tant combatre la inseguretat des de l'àmbit local d'una problemàtica global ens demana contemplar i complir la normativa i directrius internacionals al respecte també. El Comitè de les Nacions Unides que vigila el compliment de la CEDAW (convenció sobre la eliminació de totes formes de discriminació contra la dona) ha instat als Estats que han ratificat la convenció, a informar sobre totes les formes de violència contra la

---

⁸ Revisió i actualització informe IDP3/2005 Consell de l'Audiovisual de Catalunya

dona, sobre la freqüència de cadascuna i dels seus efectes per a les dones víctimes (recomanació general núm.12 -vuitè període de sessions, 1989).

3. Hipòtesis

La hipòtesi principal que condueix el present estudi és que la millora del sistema de recollida de dades (tenint en compte totes les formes de violència) i la recollida de noves dades, milloraria la prevenció i protecció de les víctimes de violència masclista. Possiblement, l'explotació que se'n fa de les dades recollides no defineix la magnitud real del problema.

4. Metodologia i polítiques públiques disponibles

Per abordar les qüestions plantejades, avaluaré l'impacte i capacitat dels serveis implementats en la lluita contra la violència masclista a Terrassa.

Per a conèixer els serveis i prestacions socials a les que les dones víctimes de violència masclista tenen accés, és precís fer una distinció prèvia entre què són els serveis i prestacions socials de caràcter i vocació generalista, dirigits al conjunt de la població i els especialitzats, adreçats a col·lectius específics amb necessitats concretes. Dins d'aquests es poden diferenciar els serveis exclusius i els especialitzats. Es consideren serveis especialitzats aquells que presten atenció jurídica, psicològica i/o assistencial i estan adreçats al col·lectiu de dones en general; en moltes ocasions les dones víctimes de violència masclista ateses suposen un percentatge molt important respecte al total d'usuàries. En canvi, els serveis exclusius són aquells que s'han concebut i gestat per a prestar protecció i/o atenció jurídica, psicològica i/o social únicament al col·lectiu de dones víctimes de violència contra les dones.

A Terrassa, la **Regidoria de polítiques de gènere i usos del temps** porta a terme diferents intervencions en el treball contra la violència que pateixen les dones. Des de l'any 1994 la Regidoria disposa d'un centre d'atenció a la dona que ofereix diferents serveis, especialment pel que fa a les situacions de violència masclista. Són aquests:

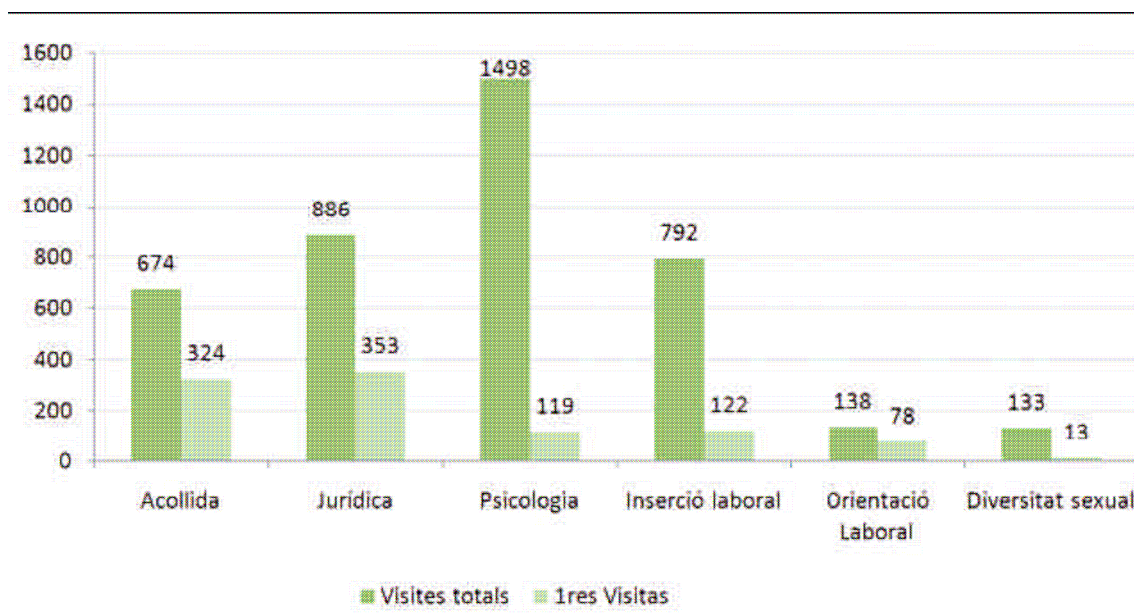
- SERVEI DE PRIMERA ACOLLIDA (des de 2004): ofereix suport, orientació i informació a les dones en situacions problemàtiques derivades de conflictes familiars, de parella o de violència masclista. El servei recull la demanda de la dona i, si aquesta ho requereix, es realitza la derivació i/o coordinació amb la resta de serveis, ja siguin de la mateixa Regidoria o de la resta de serveis socials bàsics.
- SERVEI PSICOLÒGIC (des de 1992): per tal de treballar per eradicar situacions de violència masclista al municipi, aquest servei ofereix atenció psicològica a dones majors d'edat que han patit o pateixen situacions de violència de gènere. La intervenció psicològica es pot dur a terme a dos nivells: individual i de grup, amb la possibilitat de compaginar els dos tipus d'intervenció segons criteris professionals i comptant amb l'acceptació de la pacient. Pel que fa a la intervenció en grup, s'ofereix: GRUP TERAPÈUTIC D'AJUDA MÚTUA: en situacions de violència domèstica, per aprendre a entendre i identificar situacions de maltractament, adquirir més autonomia i fomentar una conducta més assertiva de defensa dels propis drets que ajudi a obtenir un millor estat emocional i una més bona adaptació general.
- SERVEI JURÍDIC (des de 1994): ofereix assessorament i orientació a aquelles dones que pateixen violència masclista, i específicament en casos de violència familiar, agressions sexuals, maltractaments, etc. Aquesta intervenció es coordina amb el torn especial d'atenció a les víctimes de maltractaments del Col·legi d'advocats de Terrassa, per tal d'agilitzar la designació d'advocat/da d'ofici (des de 2002). Coordinació també amb els Serveis Socials de la ciutat per atendre, quan així ho requereixin, els casos que es troben acollits al Servei d'allotjament d'urgència (SAU).
- SAU (des de 2002): té la finalitat de donar resposta immediata i urgent a les dones que pateixen una situació de violència, tot garantint la seva protecció i seguretat, així com també la dels seus fills i filles o persones que en depenen, per tal d'evitar que la situació de violència es reiteri. Es tracta d'un recurs de seguretat i protecció, el més proper en el territori, per a la dona que es troba en situació d'urgència.

Aquests serveis d'atenció de la Regidoria compten amb 15 professionals: 2 Psicòlogues, 1 Advocada, 1 Treballadora Social, 1 Tècnica d'inserció laboral, 1 Graduada social i 1 Tècnica *consueling*. Pel que fa l'àrea administrativa compta amb 5

administratives i 1 conserge i l'àrea de projectes amb 2 Tècniques. En aquest cas totes les professionals que treballen en aquests serveis d'atenció són dones.

Durant el passat 2008 s'ha atès un total de 4121 visites i han estat 1021 les dones que han acudit per primera vegada als serveis d'atenció de la Regidoria, 38 dones més que al 2007 (983). Els serveis amb més demanda han estat el psicològic (amb 1498 visites) i el jurídic (amb 886 visites), tal com es pot veure en la següent taula:

1. Visites totals 2008 i primeres visites als serveis d'atenció

Font: Regidoria de polítiques de gènere de Terrassa

Un altre dels actors que intervé en la lluita contra la violència masclista són els **Serveis Socials Bàsics de l'Ajuntament** amb el programa de TELEASSISTÈNCIA MÒBIL, oferint atenció immediata i adequada en situacions d'emergència en general a qui ho hagi sol·licitat i concretament recomanant-ho a dones víctimes de violència masclista que tinguin una ordre de protecció. Mitjançant l'ús de tecnologies de la comunicació telefònica i de telelocalització, prèvia connexió amb els serveis socials, permet mobilitzar els recursos necessaris (seguretat, salut i suport psicosocial) per garantir la seguretat de les dones les 24h, els 365 dies de l'any.

LA UNITAT DE PROTECCIÓ A LA VÍCTIMA que depèn del cos de **Policia Local de Terrassa**. Aquesta unitat està formada per 1 caporal i 4 agents. Les seves funcions són: recollida de denúncies, seguiment i acompanyament de dones i serveis de protecció.

Exactament amb les funcions anàlogues i també a la ciutat (des de 2006), trobem el GRUP D'ATENCIÓ A LA VÍCTIMA que depèn de la **Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra** on 1 caporal i 1 agent es dediquen exclusivament als casos de violència masclista.

Per tant dins el marc de coordinació operativa els dos cossos policials desenvolupen el seu treball diari en serveis planificats ordinaris i serveis no planificats. Les novetats dins l'àmbit de la violència vers les dones com d'altres àmbits, són compartits per ambdues policies en el GIP-Sistema d'Informació Policial (a partir d'ara SIP). Aquest és un sistema global de gestió d'informació del Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació de la Generalitat de Catalunya, al qual hi accedeixen tant Mossos d'Esquadra com Policia Local, i que permet el registre, consulta i tramitació de les diligències per delictes, faltes i infraccions administratives.

Pel que fa denúncies i atestats instruïts durant el 2008 per *violència de gènere* (mossos d'esquadra i policia municipal) han estat 347 (93 menys que el 2007) i en aquest cas han hagut 327 casos nous (víctimes que denuncien per primera vegada) segons Mossos d'Esquadra a Terrassa.

Pel que fa denúncies i atestats instruïts durant el 2008 per *violència domèstica* (mossos d'esquadra i policia municipal) han estat 493 (53 més que al 2007) segons la policia local. Aquesta no comptabilitza els casos nous.

Pel que fa pressupost dedicat, cap dels actors implicats no ens l'ha facilitat i per tant, no és pot valorar l'impacte econòmic que tenen les polítiques públiques aplicades per a mitigar el problema, com tampoc conèixer-ne l'eficiència d'aquestes.

Pel que fa a la capacitat d'atenció dels diferents serveis, en el moment que els estudis policials quantifiquen casos i la regidoria dones, no es pot quantificar conjuntament. Si d'altra banda, tenim en compte que no es té constància de quines dones han denunciat i han recorregut alhora als serveis socials o de la Regidoria o només han denunciat o només s'han orientat, esdevé impossible avaluar l'impacte real dels serveis dels actors esmentats en la problemàtica de la violència masclista i alhora, conèixer millor la magnitud del problema. Un altre impediment a l'hora de voler relacionar les dades, és que el SIP, compartit per mossos d'esquadra i policia local, comptabilitza els casos de violència domèstica on s'inclou violència física i psíquica en l'àmbit familiar, es a dir, casos de violència masclista en l'àmbit familiar més d'altres

que no són violència masclista exclusivament. Aquest fet es converteix en un obstacle a l'hora de voler comparar les dades amb les d'altres organismes.

5. Pla d'acció: sistema d'informació social

El present pla d'acció consta d'una línia d'acció concreta que busca conèixer millor la magnitud del problema per poder minimitzar-lo, contemplant l'obtenció de dades per tipus de violència contra les dones: per maltractaments en relacions de parella o exparella, violència sexual contra dones, violència sexual contra nenes, assetjament sexual al treball, mutilació genital femenina, matrimoni forçat i tràfic de dones i nenes en el moment que a Terrassa, actualment, només es disposa oficialment de dades sobre atestats instruïts per violència domèstica i el número d'usuàries dels serveis d'atenció. Per això proposo:

El disseny, desenvolupament i implantació d'un sistema d'informació social, mitjançant l'aplicació informàtica necessària per a la gestió de la base de dades de persones que han sol·licitat algun dels serveis socials oferts per l'Ajuntament inclosos els que s'ofereixen des de la Regidoria de polítiques de gènere.

El sistema de serveis socials de Terrassa està integrat pel conjunt de recursos, prestacions, activitats, programes, projectes i equipaments destinats a l'atenció social de la població, de titularitat de l'Administració Local, de les entitats locals i d'altres administracions, i també els que l'Administració concerta amb les entitats d'iniciativa social o privada.

La Llei 12/2007 d'11 d'octubre és qui regula les activitats de serveis socials i estableix que correspon als serveis socials bàsics (àrea de serveis socials en el cas de Terrassa) la detecció de les situacions de necessitat personal, familiar i comunitària. Per tant estem parlant de protecció social i també de protecció civil detectada i ofertada per la mateixa Administració i els seus col.laboradors. Així, la Llei també posa de manifest que la funció principal dels serveis socials especialitzats (la Regidoria de polítiques de gènere i usos del temps formaria part d'aquests) està en donar suport tècnic als serveis socials bàsics i col·laborar-hi, en les matèries de llur competència.

Així aquest aplicatiu garantiria la disponibilitat de la informació relativa a les prestacions i al catàleg de serveis socials, com integraria les dades relatives a l'atenció social del sector públic i del sector privat, amb els objectius d'evitar duplicitats i millorar l'atenció als destinataris dels serveis socials. Alhora els agents que intervenen en la prestació de serveis socials i els ciutadans tindrien dret a accedir a aquest aplicatiu d'Informació Social i a utilitzar-lo, d'acord amb la normativa aplicable. L'aplicatiu es regiria pel principi de descentralització en el subministrament de les dades i també per la interoperabilitat i la fiabilitat en el tractament que en fan les administracions i entitats implicades.

En l'accés i la utilització del sistema s'haurà de garantir la privacitat de les dades personals constitucionalment i legalment protegides, i també la seguretat de les comunicacions en l'intercanvi d'informació entre els agents del sistema.

Aquest aplicatiu, tenint en compte la Llei orgànica 15/1999 de protecció de dades de caràcter personal (d'ara endavant LOPD), hauria de permetre mitjançant adhesions a un conveni marc, on constin les mesures del document de seguretat, amb les entitats i altres actors de la ciutat, l'accés i la comunicació de dades per part dels agents i entitats implicats, buscant millorar el servei integral ofert a la ciutat. No caldrà consentiment de l'afectat en el moment que les dades es recullin per a les funcions pròpies de l'administració en l'àmbit de les seves competències (serveis socials) tot i que en aquest cas podrà oposar-se, deixant constància negativa al seu tractament per part dels diferents actors i entitats.

Els **objectius** de l'aplicatiu d'informació social serien:

- Centrar en el ciutadà tota la informació.
- Preparar el sistema d'informació per a que el ciutadà pugui realitzar els seus tràmits presencialment i on-line (mitjançant certificat electrònic validat pel servei de validació PSIS de CATcert)
- Simplificar els actuals processos administratius per a la gestió dels serveis socials.
- Permetre la gestió dels recursos assignats a les prestacions socials.
- Millorar la comunicació de la informació de la pròpia administració i amb les altres administracions (conveni interoperabilitat de dades amb la Generalitat mitjançant EACAT).
- Substituir la presència de papers en la tramitació.
- Fitxes de seguiment d'usuaris/usuàries (agressors i víctimes entre d'altres) per servei utilitzat. Es persegueix que les dades de l'aplicatiu s'hagin de recollir, compilar, analitzar i presentar desagregades per usuari i així ser útils, vàlides,

fiables, comprovables, comparables i actualitzades perquè es puguin aprofitar per a recerques acadèmiques, estudis i anàlisi estadística i per a la planificació de polítiques públiques.

Un aplicatiu (client-servidor) finançat amb recursos pròpis de l'Ajuntament i que podria optar a subvenció per part de l'AOC, per modernització de la prestació dels serveis públics mitjançant la utilització de les tecnologies de la informació i la comunicació, i que hauria d'estar dotat de la tecnologia aplicable següent:

- Base de dades SQL: Oracle
- Servidor d'aplicacions Java: JBoss
- JRE 1.4 o superior
- Windows 2000 o superior
- Microsoft Office
- Jasper Reports

I el **cronograma** que podríem establir seria:

- Aprovació de les especificacions del sistema.
- Construcció del sistema.
- Validació.
- Formació i posada en marxa provisional.
- Proves del sistema.
- El.laboració d'un conveni marc.
- Signatura del conveni marc.
- Externalització a entitats col.laboradores.
- Construcció del sistema d'explotació de dades.
- Validació del sistema d'indicadors.

Les fitxes d'usuari/a generades per l'aplicació podran arribar a facilitar el DNI / NIF / passaport / NIE, nom i cognoms, adreça, adreça de correu electrònic, telèfon, característiques d'allotjament, habitatge, llicències, permisos, autoritzacions, activitats i negocis, llicències comercials, renda, béns patrimonials, dades bancàries, dades imposts, béns i serveis rebuts per afectat, compensacions i indemnitzacions, dades mèdiques, atestats i denúncies relacionats. El nivell de seguretat aplicable a aquest fitxer serà de nivell Alt (les Mesures de seguretat es descriuen en el Document de Seguretat propi de l'Ajuntament i estan emparades per la LOPD).

Les entitats i actors autoritzats per part de l'Ajuntament, mitjançant el seu responsable dels serveis socials, per fer ús de l'esmentada base de dades d'aquest aplicatiu serien d'entrada:

- Professionals del diferents EBASP (Equips Bàsics Atenció Social Primària)
- Professionals dels serveis d'atenció jurídica i psicològica de la Regidoria de polítiques de gènere i usos del temps.
- Tècnics/es serveis econòmics de l'Ajuntament.
- Policia Local de Terrassa
- Policia de la Generalitat de Catalunya-Mossos d'esquadra
- Treballadors/es Socials d'urgències d' Hospital de Terrassa
- Treballadors/es Socials d'urgències de Mútua de Terrassa
- Treballadors/es socials dels CAPS
- Professional de Creu Roja-Punt de trobada
- Equip EAIA (Equip atenció Infància i Adolescència) de Terrassa
- Fiscal de violència domèstica de Terrassa
- Habitatge Terrassa SA

Aquests queden subjectes a l'Article 11 de la Llei 5/2008 *del 24 d'abril, del dret de les dones a eradicar la violència masclista* pel que fa l'obligació d'intervenció i comunicació quan tinguin coneixement d'una situació de risc o d'una evidència fonamentada de violència masclista. Igualment les entitats privades contractades per l'Administració i que presten serveis en els àmbits professionals esmentats també tenen l'obligació d'intervenir i comunicar.

Els professionals de la Unitat d'Atenció a la Víctima, de Policia Local i de la Policia de la Generalitat dels Mossos d'Esquadra podran aportar dades pel que fa atestats i denúncies interposades per i contra l'usuari/a com a entitats col.laboradores signant el conveni marc. Tanmateix l'article 22 de la LOPD deixa constància que el tractament de dades (com la consulta de les fitxes d'usuari/a) amb finalitats policials per part d'aquests sense el consentiment de les persones afectades estan limitats a aquells supòsits en què siguin necessaris per a la prevenció d'un perill real per a la seguretat pública o per a la repressió d'infraccions penals.

Per tant penso que aquest sistema d'informació aniria més enllà, pel que fa detecció i prevenció de la violència masclista a Terrassa. Tot i tractar-se d'un pla flexible amb opció a futurs reajustaments, es planteja la possibilitat de disposar, d'un instrument

que ens apropi més a la magnitud real del problema de seguretat detallat en aquest projecte. Penso que es tracta d'una eina de valor essencial per al desenvolupament del treball conjunt dels diferents actors, amb més disponibilitat d'una informació permanentment actualitzada sobre l'estat d'aquesta violència, que ha de servir com a instrument d'anàlisi, de decisió de futures actuacions i d'optimització de recursos.

6. Contrast de les hipòtesis

Així, podem afirmar que cada cop més dones acudeixen als serveis d'atenció. Continuem però, sense conèixer l'abast real del problema de violència masclista a la ciutat en el moment que les dades que tenim només són comparables en l'àmbit de la violència domèstica. Tot i això, les denúncies pel que fa violència domèstica augmenten de 440 al 2007 a 493 al 2008. Així i segons la Relatora Especial^{xii} de Nacions Unides sobre Violència contra les dones: *“la tasa de denuncias revela si las mujeres creen cada vez más en la eficacia de los Estados para combatir la violencia; la proporción de casos que son juzgados y que conducen a medidas condenatorias revela si el cambio de políticas ha tenido efectos”*, és evident que a Terrassa ha augmentat també l'ús i la demanda dels serveis preventius i de protecció que ofereix l'administració a l'hora que aquests augmenten la seva eficàcia.

D'altra banda, a l'hora de quantificar la violència masclista trobem la manca de sistemes d'indicadors de gènere, les dificultats tècniques per adaptar la recollida d'informació al marc conceptual de la Llei 5/2008 i el fet que el Govern de l'Estat només observa la violència masclista en l'àmbit de la parella, anomenada *violència de gènere* i regulada per la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere.

7. Conclusions

La manca de criteris comuns que permetin la identificació i quantificació unívoca dels casos de violència masclista, sumada a la complexitat del seguiment de l'impacte i l'eficiència de les polítiques públiques implementades, han motivat la diversitat de dades en relació aquests casos. La diversitat de competències dels organismes que recullen la informació fa que pugui haver-hi dades diferents en relació als criteris seguits.

L'àmbit local és l'espai on es fan visibles les desigualtats socials de gènere i les polítiques de proximitat com instruments per fer-hi front. Així ho demostra en primer lloc, la proliferació d'organismes d'igualtat en aquest nivell de govern; i en segon lloc el paper de les *Polítiques de Serveis Personals* en relació a les desigualtats de gènere que ha resultat clau per a fer emergir un notable coneixement i una pràctica política de tipus feminista en relació a temàtiques com l'androcentrisme en els serveis i espais esportius i culturals, l'organització horària dels serveis públics, l'atenció a les víctimes de violència masclista, les necessitats en relació als serveis d'atenció a la salut i la dependència, etc. Així la proximitat de l'acció pública local dóna més visibilitat a la vida quotidiana com a eix d'organització social, conferint dimensió política a l'esfera privada i a les relacions de gènere que s'hi estableixen. Les dones continuen fent-se càrrec del treball domèstic i reproductiu i els rols de gènere segueixen clarament definits. La perspectiva de la quotidianitat redissenya el catàleg de les necessitats i demandes socials de les dones i els homes en l'esfera local.

La violència contra la parella sentimental es caracteritza per tenir una marcada desigualtat entre l'agressor i la víctima, una altra reincidència i continuïtat al llarg del temps, per la qual cosa les estratègies preventives han d'incloure, necessàriament estimacions de risc per la qual es necessiten dades individuals i el seguiment d'aquestes. Tenint en compte l'estudi de Tadjem i Thoennes (2000)^{xiii}, la finalització d'una relació de parella incrementa el risc de violència contra la dona. Els resultats obtinguts també mostren que la violència és crònica i repetitiva, ja que un 73,5% de les víctimes afirma haver estat agredida físicament amb anterioritat a la denúncia interposada.

La violència envers les dones, com ja s'ha dit, al igual que molts altres tipus de violència, està determinada per l'efecte combinat de nombroses variables tant de tipus biològic, cultural, social, com de tipus personal així com per factors situacionals immediats i pel context proper a la violència. No podem doncs trobar explicacions simplistes ni remeis senzills quan ens referim a la predicció i detecció de la violència contra la dona. Tanmateix, no hi ha cap factor simple o únic que expliqui el comportament violent de les persones. De fet, sóc favorable a la idea de multicasualitat dels actes violents. Per tant, podem acceptar que la violència és el resultat d'una complexa interacció de factors que és dinàmica i canviant. Esdevé per

això necessari el conèixer més a fons quins factors hi interactuen per poder intervenir-hi professionalment.

En el cas que ens implica, el poder xifrar i publicar dades sobre la magnitud i la prevalença de les diferents formes de violència contra les dones i les nenes seria un bon indicador de seguretat. La violència contra dones i nenes fora de les relacions de parella han de ser registrades.

En un món de gestió del coneixement global, les tecnologies de la informació i comunicació obren un ventall de possibilitats potencials quant a la coordinació en línia, amb noves possibilitats de millora en la gestió que les administracions públiques han d'oferir als ciutadans i les ciutadanes. La coordinació policial i de serveis municipals representa la necessitat de la suma d'esforços i de recursos que, en matèria de seguretat, han de realitzar les diferents administracions. En el decurs dels darrers anys s'ha fet un important treball de relacions entre el món local i la Generalitat, en la formació policial conjunta, en el desplegament territorial i normatiu i en l'ordenació i la vertebració d'un sistema integrat de seguretat pública per a Catalunya. Aquestes millores al SIP i el nou gestor d'informació dels serveis socials han de ser una eina que permeti reforçar aquesta línia de treball encaminada a homologar actuacions i procediments dels diferents actors implicats en la seguretat local.

Aquestes eines pretenen apropar els serveis públics de seguretat als ciutadans i establir un marc de noves relacions partint del desenvolupament de les noves tecnologies de la informació i la comunicació, d'acord amb el projecte d'Administració Oberta de Catalunya, fent-los compatibles amb els criteris de protecció i garanties de les dades pròpies del sistema d'informació i de les prevencions i cauteles, especialment necessàries en els sistemes d'informació policial.

L'objectiu final per tant és configurar un espai de relació i informació d'interès comú i participatiu on es puguin aportar i unificar dades, en consonància amb l'actual societat de la informació, que integri els serveis socials i els cossos policials de la ciutat mitjançant els seus sistemes d'informació. Objectiu que pretén reforçar els nivells de cooperació i els mecanismes de coordinació operativa dins un mateix sistema de seguretat pública a l'hora que busca dotar-se d'eines per poder valorar el risc de violència, entenent la predicció de la violència, com la millor estratègia professional per reduir l'impacte d'aquesta, abans que esclati.

---

8. Referències bibliogràfiques

- ⁱ WIDOM, C.S. “The cycle of violence”. *Science* (1989) núm. 244, pàg. 160-166
- ⁱⁱ DUTTON, D.G.; KROOP, R.P. “A review of domestic violence risk instruments”. *Trauma, Violence and Abuse*, vol.1. (2003), núm.2, pàg. 171-181.
- ⁱⁱⁱ GARCIA, A. (2009). “Cap a un model estandaritzat d’atenció policial a les dones que pateixen violència masclista”. *Revista Catalana Seguretat Pública*. Vol.20, pàg. 15
- ^{iv} JOHNSON, H. (1998). “Rethinking Survey Research on Violence against Women” en R.E. Dobash i R.P.Dobash. *Rethinking Violence Against Women*. Thousand Oaks, Londres-New Delhi: Sage, pàg. 23-52
- ^v NAREDO, M. (1998). “Autonomia de las mujeres y seguridad urbana”. *Ciudades para un futuro más sostenible*. Vol.7 Instituto Juan de Herrera. Madrid, 1998.
- ^{vi} STANKO E. A.(2000) “Victims R Us”. A: Hope, T: Sparks, R [ed] *Crime, Risk and Insecurity*. Londres: Routledge.
- ^{vii} LORENTE, M. (2001). *Mi marido me pega lo normal. Agresión a la mujer: realidades y mitos*. Barcelona: Ares y Mares Editorial Crítica. 221 pàg.
- ^{viii} LORENZO, D. (2004). *Análisis criminológico del delito de violencia doméstica*. 1a ed. Càdiz: Servicio Publicaciones Universidad de Càdiz. 233 pàg.
- ^{ix} ARANDA, E. (2006). “Estudios sobre la Ley Integral contra la violencia de género”. Cuaderno Bartolomé de las Casas. Núm.36 Dykinson, Madrid.
- ^x LARRAURI, E. (2007). *Criminología Crítica y Violencia de Género*. 1a ed. Madrid: Trotta. 149 pàg.
- ^{xi} WACQUANT, L. (2000). *Parola d’ordine: tolleranza zero*. Milà: Feltrinelli, pàg. 88 i 89
- ^{xii} Yakin Ertürk, “Indicadores sobre la violencia contra la mujer y la respuesta de los Estados”. Doc. UN A/HRC/7/6, del 29 de enero de 2008, pàg. 43
- ^{xiii} TJADEN, P; THOENNES, N. (2000). *Incidence and consequences of violence against women: findings from the National Violence Against Women Survey*. Washington, DC:USA Department of Justice National Institute of Justice.